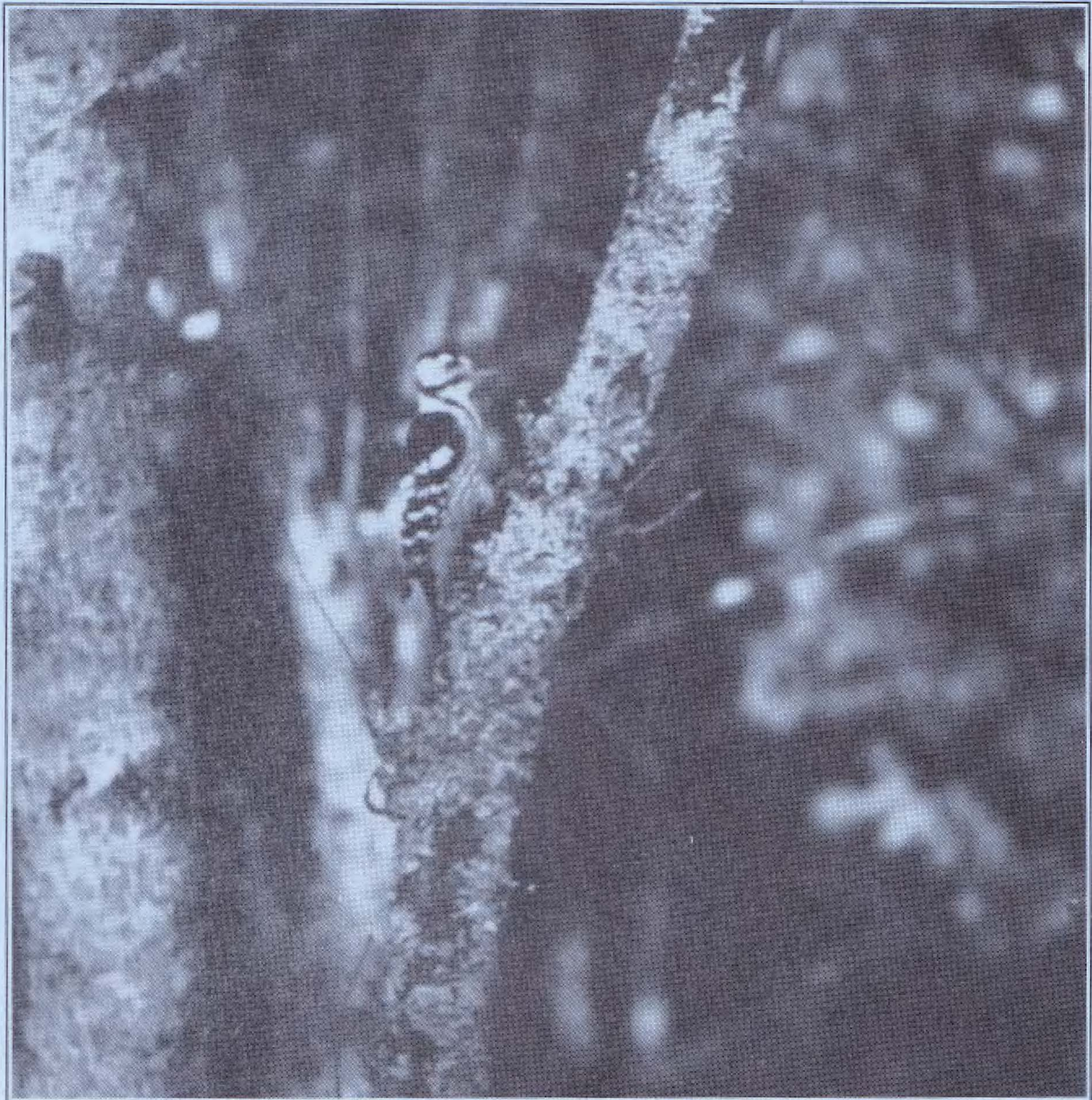

BUSKSKVETTEN

Nr. 4 * 1996 * 12.årgang

HVITRYGGSPETT
Grasåsen i Øvre Eiker - 1996

REDAKSJONELT:

REDAKTØR: Terje Bakken Kongleveien 21 3055 Krokstadelva	Tlf: 32877228	OPPLAG: 350 ABONNEMENT: kr.60,- pr. år
Redaksjonsmedarbeider: Leif Palmstrøm Post til Buskskvetten sendes til redaktøren. Forsidebilde: Knut Erik Weman		ANNONSEPRISER: 1/1 side kr 500,- for 1 innrykk, kr 2000,- pr år ½ side kr 250,- for 1 innrykk, kr 1000,- pr år ¼ side kr 125,- for 1 innrykk, kr 500,- pr år
NESTE NUMMER AV BUSKSKVETTEN KOMMER CA 1. FEBRUAR INNSENDING AV STOFF: 10.JANUAR		

NOF AVD. BUSKERUDS STYRE 1996

Leder :	Per Furuseth	Geilo l.l.	1996
Nestleder:	Erland Tollefsen	D.O. l.l.	1996-1997
Sekretær:	Lars Egil Furuseth	Geilo l.l.	1996
Kasserer:	Bent Fjeldheim	Hemsedal l.l.	1996-1997
1. Styrem/red.	Terje Bakken	Øvre Eiker l.l.	1996-1997
2. Styremedlem:	Olav Huso	Hemsedal l.l.	1996
1.varamedlem:	Lars Thomas Poppe	D.O. l.l.	1996
2.varamedlem:	Knut Erik Langehaug	Hemsedal l.l.	1996-1997
Revisor:	Martin Lindal	Hemsedal l.l.	1996
Valgkomite:	Magne Sjøblom (leder)	Øvre Eiker l.l.	1996
	Lars Egil Furuseth	Geilo l.l.	1996
	Torkild Jensen	D.O. l.l.	1996
LRSK:	Tom Schandy	Øvre Eiker l.l.	

VIKTIGE ADRESSER INNEN NOF-BUSKERUD:

NOF Buskerud	Postboks 8	3576 Hol
NOF Øvre Eiker l.l.	Boks 31	3301 Hokksund
NOF Hemsedal l.l.	v/Bent Fjellheim	3560 Hemsedal
NOF Geilo l.l.	v/Lars Egil Furuseth, Dagali	3580 Geilo
NOF Drammen l.l.	Boks 228	3001 Drammen
NOF Ringerike l.l.	Boks 2058 Veien	3501 Hønefoss
LRSK :	Tom Schandy, Elgfaret 35	3320 Vestfossen

NB!

DET ER VIKTIG AT FYLKESFORENINGEN OG LOKALLAGENE SENDER INFORMASJON TIL BUSKSKVETTEN, SLIK AT VI TIL STADIGHET ER OPPDATERT.

INNHold

LEDEREN HAR ORDET.	71
REDAKTØRENS BETRAKTNINGER	72
FUGLELIVET I VÅTMARKSOMRÅDER PÅ KONNERUD	73
VINTERATLASPROSJEKTET I BUSKERUD	74
KILLINGEN FUGLESTASJON ER I DRIFT!	75
VED TYRIVARMEN PÅ HOLTEFJELL !!	77
FISKUMVANNET NATURRESERVAT	78
NYTT FRA NOF ØVRE EIKER LOKALLAG	83
RINGMERKING AV FOSSEKALL I ØVRE BUSKERUD.	87

LEDEREN HAR ORDET.

Snøen laver ned mens jeg sitter og skriver her oppe i øvre Hallingdal. Vi er bare så vidt kommet ut i november, men det er allerede en 20-30 cm. snø ute i terrenget. En god gammeldagse vinter kan en kalle det. De fleste av trekkfuglene er reist herfra for lengst, men ennå kan en se en og annen flokk av bl.a. gråtrost her i fjelltraktene. For mangen av de gjenværende artene som f.eks. meisene vil nå foringen fra oss mennesker bli en viktig matkilde, så vinteren kan bli noe lettere for de. Det har jo stadig opp igjennom årene vært tatt opp det temaet om når en skal begynne foringen av fuglene. Ut fra den erfaring jeg har kunnet se vil jeg kommet med den påstand at foring vil bare ved ytterst få tilfeller kunne forstyrre fuglen fra å trekke til riktig tidspunkt. Ja jeg mener til og med foring hele året ikke vil være skadelig. Det som derimot er viktigere er å kunne holde foringsbrettet rent for skitt i de perioder hvor det er mildt og fuktig for å hindre bakterier å kunne spre seg. En annet faremoment for fuglene er det skrekkinngytende dyret KATTEN. Selv måtte jeg gå til det drastigste tiltaket å ta i bruk hagla for å bli kvitt problemet, og det hjalp virkelig. (det må her presiseres at det i hovedsak gjaldt villkatter !).

Selv om det nå på vinteren er en mindre artsrik fuglefauna enn på sommeren, bør ikke det være noen unnskyldning for ikke å ta seg en tur ut. Ikke minst vil det være viktig for vinter-atlas prosjektet til NOF, som ble startet opp i fjor. Det finnes nok av tomme ruter rundt om kring i Buskerud. På vinterstid vil det og være mulig og kunne studere arter som vi normalt ikke har her på sommertid. Her kan en ikke minst nevne konglebiten og sidensvansen som vi har mer eller mindre årlige invasjoner av når vi kommer innover mot juletider. I de åpne råkene rundt omkring i vassdragene vil også sangsvanene være en nydelig skue, og de har vi vel også snart hekkende i fylket vårt?

Fugleåret 1996 må vel gå inn i historien som ett av de mest bedrøvelige når det gjelder rovfugl. Selv har jeg aldri opplevd det så dårlig som i år, smågnager bestanden knakk jo til de grader i sammen på forsommeren i fjor, og det har da bare gått nedover siden da, men heldigvis kan en nå i høst se en tendens til en svak oppgang igjen, og da snøen nå har kunnet lagt seg på tina mark må en kunne ha forhåpninger om en lysere vår for våre smågnager spisende venner, (katten er ikke medregnet her).

Det at vi har svingninger i smånager bestandene og derpå også rovfuglene er naturlige ting som har vært kjent opp igjennom alle år, men personlig tror jeg vi nå kan være inne i en meget vanskelig periode for de av våre rovfugler som også har en del småvilt på sin meny. Når en f.eks. ser på kongeørna som i Buskerud bare greide å få fram 2 unger av de vel 30 parene vi har her, mot over 15 unger på et år i 1991 tror jeg ikke det lenger bare er naturlige svingninger. Jeg mener småvilt bestanden nå er på et så lågt nivå at det må kunne komme på tale snart med fredning av enkelte arter som f.eks. liatype. Det høres vel noe banalt ut att arter det har vært jakt på i årtier skal fredes, men her må såvel ornitologer som jegere innse at presset fra menneske har blitt for stort i enkelte områder. Forskning har vist at når tap fra de menneskeskapt hindringer som kraftutbygging (neddemming av de beste hekke og beiteområdene), kraftledninger, bil og togpåkørsler er like store som jakt bør vel konklusjonen være klar. Bestandene kan bare ikke tåle det!

Per Furuseth.

REDAKTØRENS BETRAKTNINGER

Årets TV-aksjon « Miljø for livet » er over og hvordan ble så resultatet? På landsbasis ble det vel ca. halvparten av fjorårets aksjon, anslagsvis 72-73 millioner kroner. Har ikke sett de eksakte tallene, men resultatet er vel noe under hva initiativtagerne hadde håpet på. Mange har nok reagert på at 90 % av midlene skal gå ut av landet, og dette finner vi fullt forståelig. Det er massevis av oppgaver her til lands. NOF er tildelt 1 % av netto innsamlede midler, og dette kan vel da kanskje dreie seg om opp mot kr 600.000,-. Det vil jo naturlig gå noen millioner ifra bruttobeløpet. Administrasjonskostnader o.l. skal dekkes, og det vil si en del millioner kroner.

Av dette beløpet på ca 600.000 kroner skal så 30 %, ca 180.000 kr, brukes til et fossekallprosjekt. Per Ole Syvertsen skisserer i «Vår Fuglefauna nr 3-1996» hvordan dette kan gjøres. Han inviterer NOF's mange medlemmer til et felles løft for å samle inn data om fossekall både sommer og vinter, kanskje over flere år. Det vil da være en klar forutsetning at det alt vesentlige av midlene på 180.000,- kroner blir fordelt til fylkeslag og lokallag, for det er jo disse som vil få alt «grasrotarbeidet». NOF sentralt bør derfor planlegge og skissere opp hvordan de vil ha registreringene gjort, og så skal vi på grunnplanet gjøre store deler av arbeidet. Det finnes masse kvalifisert kompetanse som kan benyttes i fylkes-/lokallagene. Det vi i distriktene frykter, er at midlene i prosjektet vesentlig blir brukt til prosjektadministrasjon i NOF sentralt, og så skal vi på grunnplanet bare være med på registreringene vederlagsfritt.

Jeg synes det er beklagelig at NOF ikke makter å få ut sitt medlemsblad «Vår Fuglefauna» til sine medlemmer til faste tider. I blad nr 2-1996 ble det annonsert at det skulle komme masse stoff ang. TV-aksjonen 1996 i blad nr 3. Vår Fuglefauna nr 3-1996 faller ned i vår postkasse onsdag 23. oktober 1996, altså 3 dager ETTER innsamlingsdagen. Dette er meget kritikkverdig ! I bladet annonseres det også etter ny redaktør (informasjonskonsulent). Søknadsfristen var satt til 20. oktober, men de fleste medlemmer i vårt distrikt fikk som sagt bladet i postkassa 23. oktober og hadde derfor ikke muligheten til å søke !

Kontakten mellom NOF sentralt og lokallagene er helt minimal. Svært få av oss i NOF Øvre Eiker Lokallag føler noen tilknytning til NOF sentralt,- skal det være slik? Med 6 ansatte i NOF, og ca 5500 medlemmer, burde det være rom for adskillig mere kontakt nedover til fylkeslagene / lokallagene.

Dette er 4. nummeret av Buskskvetten i 1996 så den planlagte målsetningen er nådd. Stofftilgangen har vært så som så, men så og si alle innkomne bidrag er blitt benyttet. Nå er det imidlertid nesten ikke noe stoff tilbake, så det ser heller svart ut for å få ut det planlagte antall nummer i 1997. For å kunne gi ut bladet er vi helt avhengig av at det mottas stoff fra dere medlemmer. Så oppfordringen er,- send inn stoff !!!

Vi er inne i den stille årstiden, og snart går vi over i et nytt år. Vi kan se tilbake på 1996 som et svært så spennende fugleår, til tross for lite rovfugl. Dette vil sikkert bedre seg betraktelig dersom det i 1997 igjen skulle bli et smånagerår slik det ser ut. Det håper vi på !

Buskskvetten vil herved ønske alle sine lesere en riktig god jul og et godt nyttår !

FUGLELIVET I VÅTMARKSOMRÅDER PÅ KONNERUD

KOMMENTARER TIL ARTIKKELEN I BUSKSKVETTEN NR 3 1996

Steinar Stueflotten

Jeg har noen supplerende opplysninger for Svensedammen som muligens er oversett i tidligere innsendte data fra min side, samt noen nye observasjoner fra 1995-96.

- Stokkand** maks antall vår: 16 ind. 25.04.93, 9 ind. 24.04.94, 21 ind. 29.04.95, 23 ind. 17.04.96.
maks antall høst: 41 ind. 07.-15.10.95.
- Brunnakke** trolig regelmessig på høsttrekket, 1-3 ind. (1-2 ind. 29.08-09.10.93, 1-2 ind. 18.09-09.10.94, 2 ind. 17.09.95 og 3 ind. 07.09.96).
- Kvinand** min erfaring er at kvinanda er regelmessig i Svensedammen på vårtrekket i april-mai, 1-8 ind. , men mer tilfeldig og fåtallig på høsttrekket.
- Laksand** maks antall 11 ind. 24.04.94.
- Rødstilk** 1 ind. observert to ganger på vårtrekket, 01.05.93 og 19.05.95.
- Skogsnipe** er trolig årvis på vårtrekket i månedsskiftet april/mai, 2 ind. 01.05.93, 1-2 ind. 22.04.-06.05.95, 1 ind. 17.04.96 og 2 ind. 01.05.96.
- Fiskemåke** i 1993 hekket 4 par, i 94 minst 5 par og i 95, 2-3 par. I 1996 mislyktes de 3 parene som startet hekkingen. Minken har de siste årene gjort det vanskelig for bl.a. fiskemåkene å få fram unger selv om reirene legges i trær og på tak av skur o.l.
- Sildemåke** forholdsvis regelmessig om våren og mere tilfeldig utover sommeren, 1-3 ind. (1 ind. 18.07.93, 2 ind. 01.05.94, 1 ind. 12.06., 24.07. og 24.08.94, 1-3 ind. 22.04.-01.05.95, 1 ind. 20.05 og 2 ind. 23.07.95, 3 ind. 14.07.96 og 1 ind. 15.09.96).
- Bydue (brevdue)** 1 ind. 12.08.95.
- Gulerle** 1-4 ind. 19.-20.05.95.
- Gulsanger** 1 syngende hann 28.05.95.
- Gransanger** 1 ind. 01.10.95 og 01.05.96.
- Ravn** 4 ind. 17.03.96
- Konglebit** ca 25 ind. ved sørenden av dammen 06.01.96.

Dette skulle gi 103 arter for Svensedammen som dermed passerer Langmyrdammen i antall arter.

FUGLEVAKTA

Tlf: 901 22901

Fuglenes egen krisetelefon. Døgkontinuerlig overvåkning, kan kontaktes ved mulige brudd på viltloven o.l.

SISTE NYTT

Tlf: 820 55050

Dette telefonnummer skal du ringe dersom du vil vite hvilke observasjoner av sjeldne fugler som er gjort i Norge de siste dagene. Tjenesten koster kr. 4,25 pr. min, og overskuddet går til Fuglevakta.

VINTERATLASPROSJEKTET I BUSKERUD

Av Torkild Jensen, prosjektleder

NOFs nye storsatsning, VinterAtlasprosjektet, er kommet godt i gang. Etter at første sesong er tilbakelagt, er over 1000 kort sendt inn - og det til tross for at prosjektet kom sent i gang! Til vinteren forventes det enda større innsats...

Etter en innledende feltlesong i 1994/95, ble VinterAtlasprosjektet for alvor startet opp i 1995. Etter diskusjoner i komiteen ble det så oppnevnt fylkeskoordinatorene og fastsatt metodikk for prosjektet (se Jensen 1995, 1996a og 1996b).

VinterAtlasprosjektet bygger stort sett på en tilsvarende engelsk undersøkelse. Boken som oppsummerer dette prosjektet, *The Atlas of Wintering Birds in Britain and Ireland* (Lack 1986), vil således være interessant lesning for norske deltagere. Boken bestilles fra Norsk Naturbokhandel AS. Materialet fra Norsk Hagefugltelling blir automatisk innlemmet i prosjektet (se Røer 1995 for mer info om dette).

I en kommende artikkel i *Vår Fuglefauna* 4/96 blir resultatene av 1995/96 - sesongen på landsbasis presentert.

Fakta om VinterAtlas

Mål: Registrere utbredelse og antall fugler vinterstid i Norge

Prosjektperiode: Vintersesongene 1994/95 til og med 1999/2000.

Registreringsperiode: 01.12 - 01.03 (Nordland, Troms, Finnmark: 01.12 - 15.03)

Kort metodebeskrivelse:

Undersøkelsen foregår i 10 x 10 km - ruter (UTM - rutenettet). Antall arter samt det høyeste antall i hver enkelt rute noteres for hver sesong.

Registreringer noteres på skjema til VinterAtlas eller Norsk Hagefugltelling.

Godt på vei

Informasjonen om prosjektet kom noe sent ut før prosjektstart, og en regnet derfor ikke med full innsats i hele landet sesongen 1995/96. Likevel er det allerede kommet inn mye materiale fra store deler av landet. Dette skyldes i hovedsak stor interesse for prosjektet hos mange fylkeskoordinatorene og enkeltpersoner. Materialet for Buskerud er for en stor del ikke bearbeidet ennå, men etter det vi vet, er de nedre delene av fylket allerede godt dekket. Noe mer spredt er deknningen av indre deler, og de mange fjellrutene er stort sett ikke dekket opp ennå. Her ligger utfordringen for spreke feltfolk!

1995/96 - sesongen var for øvrig sterkt preget av invasjonarter. På landsbasis var gråtrost den mest tallrike arten, mens blant andre sidensvans, bjørkefink og gråsisik også var tallrike. Buskerud var intet unntak; I ruten som dekker Drammen sentrum ble det talt hele 7000 sidensvans i januar!

Nyttårs - X?

Hordaland er til nå det fylket som har kommet best i gang med VinterAtlasprosjektet. Her har fylkeskoordinatoren, Tore Svendsen, vært meget aktiv i media for å få med folk flest på prosjektet. I tillegg har fuglefolket i Hordaland de siste årene hatt en konkurranse gående i nyttårshelgen; Flere grupper har konkurrert seg imellom om å registrere flest mulig fuglearter! Konkurransen har medført store mengder innsamlet materiale, samtidig som det har vært en effektiv måte å fjerne litt julemat fra kroppen...

Lokallagene i Geilo og Hemsedal har i en årrekke hatt en nyttårstelling. Kanskje kan denne tellingen utvides til hele fylket, og legges opp litt mer konkurranserettet? Uansett - det kan være svært mye fugl å se vinterstid i Buskerud også, og med VinterAtlas blir turen både artigere og mer meningsfylt.

Ny koordinator for Buskerud!

Steinar Stueflotten, Damenga 19, 3032 Drammen (tlf. 32 88 36 84) er fra og med 1996/97 - sesongen koordinator for VinterAtlas i Buskerud. Han kan gi deg flere skjemaer og svare på spørsmål i forbindelse med prosjektet.

Litteratur

Jensen, T. 1995. *VinterAtlas - nå er vi i gang!* *Vår Fuglefauna* 18(1995): 166 - 168.

Jensen, T. 1996a. *Nytt fra VinterAtlaskomiteen.* *Vår Fuglefauna* 19(1996): ??? Kan du sjekke opp denne, Stein??

Jensen, T. 1996b. *Talltull i VinterAtlas. Svar på debattinnlegg fra Dag Holtan.* *Vår Fuglefauna* 19(1996): 69.

NB! Send inn VinterAtlas - skjemaene etter sesongslutt!

Vi henstiller prosjektdeltagerne til å sende inn materialet rett etter sesongslutt og helst før 01.04. Observasjonene skrives over på atlasskjemaene og sendes inn til din fylkeskoordinator.

Lack, P (red.). 1986. *The Atlas of Wintering Birds in Britain and Ireland*. T. & A.D. Poyser. England. 447 s.
Røer, J.E. 1995. *Hagefugltellingen vinteren 1992/93*. Vår Fuglefauna 18(1995): 162 - 165.

KILLINGEN FUGLESTASJON ER I DRIFT!

Etter mye papirforbruk og dugnadsinnsats er nå endelig drømmen om fuglestasjon på Killingholmen i Sandebukta oppfylt. Betydelig innsats av ildsjeler fra NOF, Drammen & Omegn lokallag har nå lagt grunnlaget for driften av Killingen Fuglestasjon. Nå inviteres *du* til å delta i tiden fremover!

Av Torkild Jensen

En trang fødsel

Ornitologer fra Drammens - området har i lang tid drevet studier av fuglelivet i Sandebukta. Helt fra slutten av 1960 - tallet foreligger det materiale som beskriver fuglefaunaen i de indre delene av sandebukta. Organisert aktivitet kom så smått i gang fra 1990, da systematiske studier av fuglelivet på flere øyer i Sandebuktas ytre deler ble studert. Rapporten "Fuglelivet på øyene i Midtre Oslofjord" oppsummerer mesteparten av arbeidet før 90 - tallet i området. Fra 1990 er det drevet årlige hekkefugltakseringer på flere av øyene i området. I tillegg har aktiviteten i buktas indre deler igjen blitt blåst liv i, etter at virksomheten lenge hadde vært konsentrert om de ytre delene. Pr. oktober 1996 er det registrert ca. 225 fuglearter i Sandebukta, og de siste årenes økende aktivitet har avdekket mange nye arter. Området særpreges av store ansamlinger av vannfugl og en rik hekkefuglefauna.

Samarbeidet med Killingen Miljøleirskole har vært og er avgjørende for satsningen på fuglestasjonsaktivitet i Sandebukta. Leirskolen satser på miljøaktiviteter, og har hele tiden vært positiv til utvikling av et samarbeid med fuglefolket. I tillegg hadde leirskolen et hus som sto ubrukt, og som ville egne seg godt til fuglestasjon. Kombinasjonen av interessante fuglelokaliteter, rekrutterings/informasjonsmuligheter og gunstig lokale gjorde at valget falt på Killingholmen.

Men da denne beslutningen ble fattet av NOF, Drammen & Omegn lokallag i 1993, gjensto det mye før målet kunne nås, og underveis var det mange som gav opp håpet. En hadde først tenkt seg at fuglestasjonen skulle drives av NOF avd. Buskerud, noe det ikke ble flertall for i fylkesavdelingens styre. Dermed måtte Drammens - folket selv starte opp. Det første hinderet var å få formell tillatelse til å benytte lokalet, som har tilnavnet "Iversens Hus". Dette gikk omsider i orden sommeren 1995, etter at en haug med søknader og telefoner var tilbakelagt. Deretter begynte arbeidet med å skaffe penger til prosjektet, før oppussing og faglig planlegging sto for døren. I løpet av mai 1996 ble det meste klart, og siden det har stasjonen vært i tilnærmet ordinær drift.

Målsetninger med stasjonsdriften

Det ornitologiske miljøet i nedre Buskerud og nordre Vestfold er dessverre ikke spesielt stort i dag. Den viktigste målsetningen med Killingen Fuglestasjon er å skape interesse og økt faglig kompetanse og aktivitet i regionen. Tanken er at stasjonen skal fungere som et senter for fugleinteresserte. Stasjonen fungerer som NOF avd. Buskeruds og NOF Drammen & Omegn lokallags arkiv, og stedet er allerede flittig benyttet som møtelokale for NOF lokalt og sentralt.

Målsetningene med det faglige arbeidet ved stasjonen vil reguleres etter hvilket aktivitetsnivå som er realistisk. Drømmen er å få til en kontinuerlig bemannet stasjon som kan drive med systematisk trekkfuglovervåking. Men denne målsetningen er langt fra nådd i dag, og trolig trenger stasjonen lang tid på seg før noe i den retningen kan komme i gang. Foreløpig satses det på følgende hovedpunkter:

- Systematisk hekkefugltaksering (Norsk Hekkefugltaksering) av spurvefuglbestandene på øyene i området
- Tellinger av vannfugl, primært i trekketidene
- Ringmerking av reirunger og forsøksvis nettfangst - ringmerking
- Samarbeid med Killingen Miljøleirskole
- Takseringer av sjøfuglkoloniene i området

Killingen Fuglestasjon har som stasjonsområde hele Sandebukta, fra de innerste delene ut til og med Langøya. Dette er et stort område, og det satses først og fremst på å dekke opp Killingholmen, Rødtangskjær og Gyltesøgrunden, områder som alle ligger i nærheten av fuglestasjonen. I Sandebuktas indre deler vil dekning særlig prioriteres i trekketidene og vinterstid. De øvrige delene av området vil bli mer uregelmessig undersøkt.

Sandebukta er som nevnt et område med interessant fugleliv. Likevel er det ikke et område som kan skryte av lange lister av store sjeldenheter. Sentrale deltakere i fuglestasjonsdriften har uttalt at Killingen Fuglestasjon skal være Norges eneste som er fri for "bomber"! Selv om dette ikke akkurat er en målsetning, er nok ikke hovedhensikten med fuglestasjonen å registrere de sjeldneste fuglene...

Bli med!

I neste nummer av Buskskvetten planlegges det en presentasjon av resultatene fra det første driftsåret ved Killingen Fuglestasjon. Videre er en mer omfattende rapport om natur og dyreliv i Sandebukta på trappene. Det kan likevel ropes at det i 1996 har vært omlag 80 besøk til fuglestasjonen, og med observasjoner av boltit, grønlandsmåke og lappiplerke som noe av det mest interessante.

Opprettelsen av fuglestasjonen har allerede ført til økt aktivitet blant fuglefolk i området. Likevel er det behov for flere folk til å drive stasjonen. Alle er hjertelig velkomne - både som "trofaste" besøkende og mer tilfeldige gjester! Vi håper å få til et aktivt «fuglekikkermiljø» rundt stasjonen. Stasjonshuset er rommelig (8 sengeplasser) og har innlagt vann og strøm. Huset ligger på en øy, men roturen over med stasjonens båt tar bare 2 - 3 minutter. Ta kontakt med stasjonsstyret!

Adresseliste til stasjonsstyret:

Tonny Andersen (kasserer), Haugbov. 14, 1370 ASKER, mobil tlf. 92 01 72 93

Torkild Jensen (sekretær), c/o Lista fuglestasjon, box 31, 4563 BORHAUG, tlf. 38 39 75 88, mobil 92 04 49 76

Erland T. Tollefsen (leder), gml. Kongev. 1, 3074 SKOGER, tlf. 33 77 09 68, mobil 94 84 84 21

KIKKERTER

Vi har godt utvalg i alle priser og størrelser. Zeiss - Swarovski - Japanske - Russiske

ALLE PRISKLASSER

SYNSSENTERET
SPETEN

Storgata 20, 3600 Kongsberg. Tlf. 32 73 17 48

PALMSTRØM / BAKKEN NATURFOTO

Vi har gjennom de seneste år opparbeidet et rikholdig bildearkiv innenfor følgende kategorier:

- ca. 130 fuglearter
- Landskapsbilder fra fugleområder
- Årstidsbilder
- Dyrebilder
- Flora

Vi har satt sammen diverse foredrag basert på ovennevnte. Dersom det er interesse for fremvisning av foredrag,- ta kontakt!

Tlf: 32735152 / 32877228.

VED TYRIVARMEN PÅ HOLTEFJELL !!

Det er på «tampen» av oktober. Lauskogen og lyngen som i forrige måned var et praktfull vell av farger har forlengst visnet. Har vært en tur inne på Langtjernsåsen, i en dag som begynte med sol og blå himmel og ei tynn isskorpe på vannpyttene etter forrige dags regnskyld. Dessverre så var en ikke kommet så langt fra bygda, før klarværet ble avløst av et tettere skydekke. Ved Gamlevollstua var det bare å finne fram «regnhabitten», men det var ingen grunn til å henge med nebbet for noen skarve regnbyger. Gråvær har jo også sin sjarm. Har på hjemturen kommet meg opp på et lite høydedrag og står å innånder eimen av myr og våt granskog, da jeg blir var ei tynn røykstrimle litt lenger framme i terrenget. Da det har sluttet å regne, er det en skaukar som har bestemt seg for å ta en pust i bakken.

«Jasså, er det flere Holtefjelltravere her innpå idag?» sier en grovbygd kar med en lurvete rallarhatt, da jeg kommer forbi rasteplassen han har slått seg ned ved. En sotete kaffekjele henger over en solid tyrivarme Bortmed en trelegg står en ryggsekk og ei hagle. Forteller jeg har vært en tur inne på Langtjernsåsen.

«Ja, det er et fint område av Holtefjell det,» fortsetter han.

Jeg nikker i retning hagla, og spør hvordan jakta har gått.

«Å, det er ikke sprekt det, forresten så tar jeg ikke dette med jakt så høytidelig lenger, det viktigste for meg er å komme meg en tur til skogs og få sivilisasjonen og prestasjonssamfunnet på avstand.» Karen ser bort på kaffikjelen.

«Ja, nå koker'n Lars, kanskje du også har hug på en dråpa?» Det skulle nok smakt det, medgir jeg. Rykende, svart skaukaffe smaker unektelig godt nå i denne grå og kalde høstdagen. Karen forteller han kommer fra Nedre Eiker, nærmere bestemt Solbergelva. Han velger som regel Holtefjell i stedet for Drammensmarka.

Fra Holtefjell. Auretjern i forgrunnen, Langtjern bak. Helt i bakgrunnen til venstre - Tyrifjorden

«Årsaken til at jeg velger Holtefjell,» fortsetter han, «er en tur hitopp for mange, mange år siden. Jeg fikk være med min onkel på en Holtefjelltur, og da var det gjort. Det var først og fremst det kuperte og uberørte terrenget som Holtefjell stort sett består av, som fasinerte meg,» sier han.

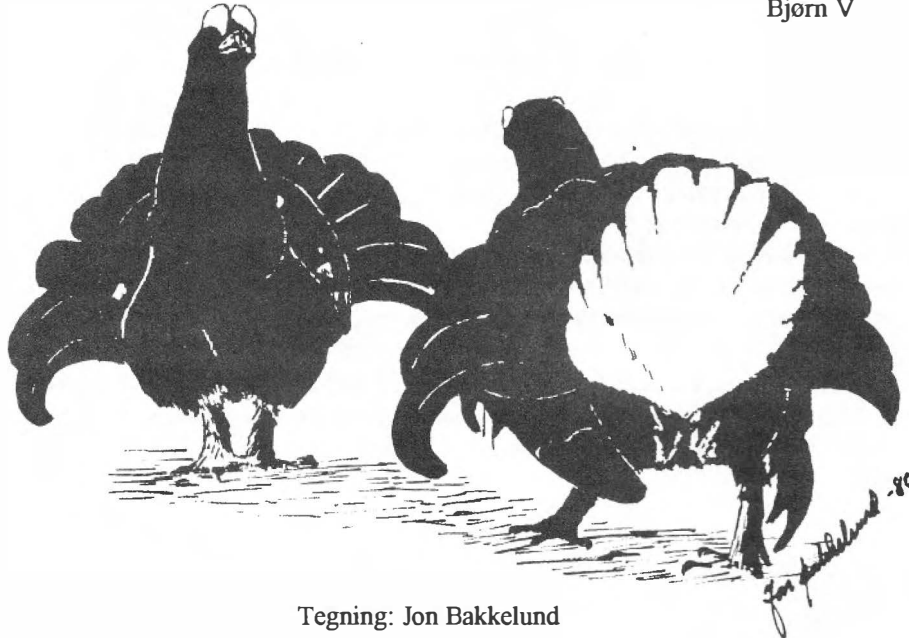
«En annen årsak er stillheten her i forhold til Drammensmarka. Her kan en jo gå i timesvis uten å treffe på et menneske.» Karen tar en slurk av kaffekoppen, og fortsetter, «da det også var et relativt rikt dyreliv her på Holtefjell, var det ikke vanskelig å tape sitt hjerte til dette flotte skogs- og fjellområdet.» Apropos dyreliv og jakt, fortsetter han

«Det har de siste årene blitt en ny type jegere som har mye å lære av oss «gamle gutta». Først og fremst har de alt for liten kjennskap til naturen, landskapet og dyret det jakes på. Dette gjelder spesielt de helt

unge jegerne. Kommer en i prat med en yngre jeger, legger han ut i det vide og brede om våpenets fortreffelighet, men nesten aldri et ord om dyret han jakter på, eller naturen i det hele. Her må det en radikal holdningsendring til, og et sted å begynne, er naturkunnskapene i skoleverket som avgjort bør styrkes.»

«Forresten,» fortsetter denne skogens mann, « mye av dagens jakt, bortsett fra elg- og reinsdyrjakta, bør egentlig begrenses til det helt minimale. Du ser jeg har hagla med, men den kan liksågodt bli liggende igjen i bilen. Jeg plukker ned kun en orrfugl i løpet av året, det får klare seg. En blir bare mer og mer glad i våre ville venner i skog og mark etter som årene går, og en forstår mer av den store og fasinerende sammenhengen ute i naturen,» sier han og legger på en ny kubbe på tyrivarmen inne på Holtefjell.

Bjørn V

Tegning: Jon Bakkelund

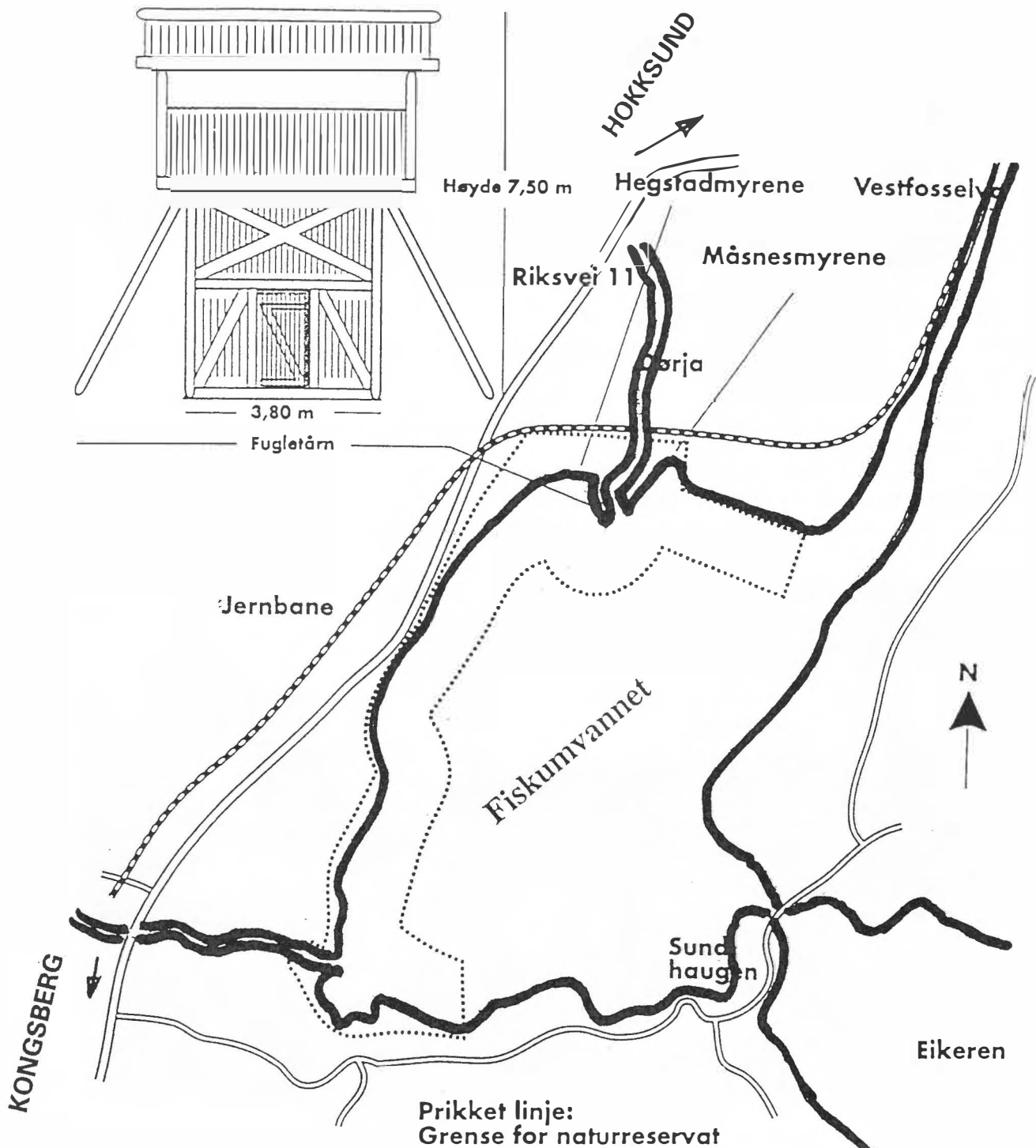
FISKUMVANNET NATURRESERVAT

Ca. 3 kilometer sørvest for Vestfossen ligger Fiskumvannet, et navn som klinger svært godt i de fleste fuglekickers ører. Få områder i Buskerud er av Fiskumvannets kaliber - det er vel bare nordområdene i Tyrifjorden som kan tåle en sammenligning. Det er ikke uten grunn at ornitologene fra hele Østlandet og enda lengre utenfra, valfarter til dette fuglenes paradisi i Eikernaturen. Pr. 31.12.1995 var det registrert 216 arter og 16 underarter ved Fiskumvannet, og i 1996 er det registrert ytterligere 2 nye arter, nemlig Rødhodeand og Dvergterne, så nå er totalt antall registrerte arter 218.

Fiskumvannet med tilgrensende strandenger og sumpmarker ble fredet som naturreservat ved kongelig resolusjon av 19. april 1974. På dette tidspunktet var områdets unike kvaliteter allerede forringet ved oppdyrking i nordenden. Totalt er det fredede arealet på ca. 1190 dekar, hvorav ca. 950 er vann. I nord og nordvest går riksvei 11 og jernbanen tett inntil det vernede området, og selve Fiskumvannet er regulert med dam i Vestfossen. Til tross for disse menneskelige påvirkningene har Fiskumvannet beholdt et rikt fugleliv. Det var naturvernkomiteen i Drammen Sportsfiskeres ungdomsgruppe som først tok opp spørsmålet om fredning av Fiskumvannet, og ildsjelene var Arne Nævra og Walter Henning Gundersen. De to nevnte herrer samt Leif Knivestøen hadde samlet inn et omfattende ornitologisk materiale som ble brukt i arbeidet med fredningen. Dette var i 1970, og snaut fire år senere var altså fredningen et faktum. Reservatet fikk strenge vernebestemmelser, men disse blir dessverre ikke skikkelig håndhevet. Håpet er at den varslede forvaltningsplanen for området vil rette noe på dette, bare den snart blir ferdig !!!!!

FUGLELIV

I nordenden av reservatet finner vi de største og beste sumpmarkene, Hegstadmyrene og Måsnesmyrene. Her ligger også ei fin mudderstrand, som dessverre ofte står under vann p.g.a. reguleringen. Fuglelivet oppleves på nært hold ved å gå langs jernbanelinja, enten fra Flesaker trafostasjon, eller fra riksvei 11. Men husk at det er stor fare forbundet med å ferdes langs jernbanelinja. Du må alltid være på vakt for tog og disse er det mange av. En annen mulighet er vannveien ved hjelp av kano, men unngå å padle i sivområdene. Endepunktet er fugletårnet ytterst i Dørja.

Fiskumvannet ligger i et gammelt kulturlandskap sentralt plassert i Øvre Eiker kommune. Jorder og vakre gårder omgir vannet, med gamle Fiskum kirke som et landemerke i sørvest. Vannet er forbundet med Eikeren ved Sundhaugen. Fiskumvannet er grunt og næringsrikt i motsetning til Eikeren som er dyp, kald og næringsfattig. P.g.a. liten dybde blir vannet fort oppvarmet. Fiskumvannet har stor produksjon av næringsdyr og planter for fisk og fugl, derfor er vannet et meget viktig stoppested for fugl på trekk. Fiskumvannets flateinnhold er 3,05 km², middeldybden er 6 meter og største dybde er 20 meter.

Knoppsvane (Foto: L. Palmstrøm)

Vipe (Foto: L. Palmstrøm)

218 arter er registrert ved Fiskumvannet til nå og av disse er over 80 arter såkaldte våtmarksarter. Dette er fugler som på et eller annet stadi er avhengig av våtmarker. Disse artene er absolutt best å observere vår og høst på trekket. De vanligste vaderne holder til i strandsonen og på myrene. Det er arter som grønnstilk, brunnakke, skogsnipe, gluttsnipe, brushane, myrnsnipe og enkeltbekkasin. Sjeldne gjester er tundralo, tundrasnipe, lappspove m.fl.

Ute på vannet ligger flokker med fiskeender som laksand og siland og dykkender som toppand, kvinand og taffeland. Lenger inne i vegetasjonen ligger gressendene som stokkand, brunnakke og krikkand. En sjelden gang observeres knekkand, snadderand og skjeand. Her inne trives også toppdykkeren og sothøna.

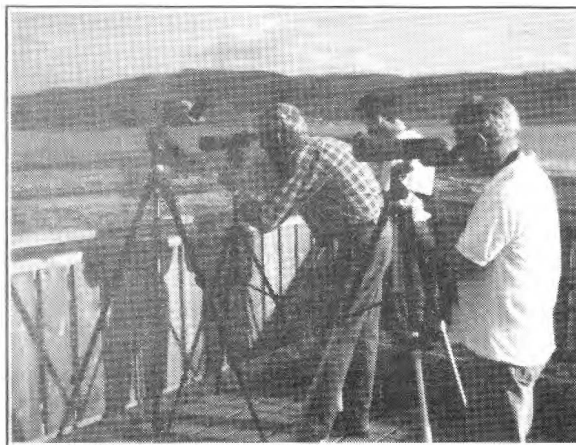

Fra utløpet av Dørja,- Fugletårnet i bakgrunnen. (Foto: L. Palmstrøm)

Ved jordekantene og i busker og kratt langs jernbanelinja kan man i sommerhalvåret se og høre bl.a. sivspurv, buskskvett, rødstrupe og rosenfink. Rosenfink er en relativt ny art ved vannet. Det første hekkefunnet i Norge av rosenfink ble funnet ved Fiskumvannet i 1970. Siden har arten økt i antall og finnes nå mange steder på Østlandet.

En nattsangertur på Fiskumvannet bør prøves. Ta deg ut Dørja med kano en kveld midt i juni og opplev nattsangerne. Padler du utenfor takrørskogen fra nordenden til sydenden av vannet, vil du oppleve sivsanger, rørsanger, nattergal og ikke minst myrsangeren. Myrsangeren er en imitator av rang, og denne er etter hvert blitt et fast årlig innslag. De siste årene har vi også observert gresshoppesanger jevnlig og en ny art ved vannet er elvesanger. Denne ble første gang registrert i 1995 og ett eksemplar var også ved vannet i 1996.

Mange rovfuglarter observeres hvert år ved Fiskumvannet. Vepsevåk, sivhauk, myrhauk, hønehauk, spurvehauk, musvåk, fjellvåk, tårnfalk, dvergfalk, lerkfalk og vandrefalk. En sjelden gang ses jaktfalk. Fiskeørn er vanlig hele sommerhalvåret. Tre, fire eksemplarer fisker regelmessig i vannet. Det finnes dessverre fugleart som har forsvunnet som hekkefugler ved Fiskumvannet de siste 15-20 årene. Det gjelder storspove, såerle og hortulan. For storspoven og såerlas vedkommende må nok oppdyrkingen av våtmarksområdene ta skylden, skjønt ting tyder på at såerla kanskje hekket i år. Noen arter har heldigvis kommet til. Dette gjelder rosenfink, knoppsvane og nattergal og kanskje myrsanger. Håpet er at også grasshoppesanger og elvesanger også kan tenke hekking.

På utkikk etter fugl.- fra tårnet (Foto: L. Palmstrøm)

ANNET DYRELIV

Flere pattedyrarter observeres jevnlig ved Fiskumvannet i sommerhalvåret. Elgen liker seg godt på myrene og i bjørkeskogen i nordenden. Det hender dessverre at elg blir påkjørt av toget, da særlig i vinterhalvåret. Andre arter er rådyr, rev, grevling og røyskatt. En og annen harepus kan sikkert også ferdes her. Beveren etablerte seg i Dørja på begynnelsen av 80-tallet. En sjelden kan den ses i elva. Av insekter finnes øyenstikkere av forskjellige slag, dagsommerfugler flager omkring og edderkoppnettene ligger tett i tett i vegetasjonen. Fisk er det mye av i vannet. Mange slag karpefisk som gjedde, abbor, sik og ørret.

VEGETASJON

Vegetasjonen rundt Fiskumvannet er frodig. Skogen som vokser i utkanten av myrene og langs Dørjas utløp domineres av bjørk, svartor, vier og selje. På myrene vokser pors og arter som blåtopp, kvasstarr og flaskestarr. Utover i våtmarkene vokser elvesnelle, sumpsivaks, takrør og sjøsivaks. I vannet vokser pilblad, vass-slirekne, korsevjeblom, evjebrodd, firling og nøkketjønnaks. Det finnes også kystplanter som dunkjevle og stankbeinurt.

Fiskeørn (Foto: L. Palmstrøm)

Lappspove er en sjelden gjest (Foto: L. Palmstrøm)

REGISTRERTE FUGLEARTER VED FISKUMVANNET PR. OKTOBER 1996

218 arter og 16 underarter

Smålom	Tårnfalk	Gråmåke	Vintererle	Kråke
Storlom	Dvergfalk		Linerle	Ravn
	Lerkefalk			Stær
	Jaktfalk	Svartbak	Sidensvans	Gråspurv
Dvergdykker	Vandrefalk	Krykkje	Fossekall	Pilfink
Toppdykker			Gjerdsmett	Bøkfink
Gråstrupedykker ..		Rovterne	Jernspurv	Bjorkfink
Horndykker			Rødstrupe	Grønnfink
	Orrfugl	Makrellterne	Nattergal	Stillits
		Rødnebbterne	Blåstrupe	Grønnsisik
	Valtel	Dvergterne		Tornirisk
	Fåsan	Svartterne	Rødstjert	Bergirisk
	Vännrikse		Buskskvett	Gråsisik
	Myrrikse			Polarsisik
Havsule			Steinskvett	
Storskarv	Sivhøne		Ringtrost	Grankorsnebb
Toppskarv	Sothøne	Alkekonge	Svarttrost	Furukorsnebb
Gråhegre	Trane		Gråtrost	Rosenfink
Knoppsvane	Tjeld	Klippedue/bydue	Måltrost	
Dvergsvane		Skogdue	Rødvingetrost	Dompap
Sangsvare	Dverglo	Ringdue	Duetrost	Kjernebiter
Sædgås	Sandlo	Tyrkerdue	Gresshoppesanger ..	Lappspurv
Kortnebbgås	Boltit	Turteldue	Sivsanger	Snøspurv
	Heilo	Gjok	Myrsanger	Gulspurv
	Tundralo		Rørsanger	Hortulan
Grågås	Vipe	Haukugle	Gulsanger	Vierspurv
Snøgås	Polarsnipe	Spurveugle		
Kanadagås		Kattugle	Moller	Sivspurv
Hvitkinngås	Dvergsnipe		Tornsanger	
Ringgås	Temmincksnipe ..		Hagesanger	ANDRE ARTER:
Gravand			Munk	
Brunnake	Tundrasnipe	Hornugle		Gråhodealbatross
Snadderand	Fjæreplytt	Jordugle		Egretthege
Krikkand	Myrsnipe	Perleugle		Rapphøne
Stokkand		Nattravn	Boksanger	Rødhodeand
Stjertand	Brushane	Tårnseiler	Gransanger	Trostesanger
Knekkand	Kvartbekkasin	Isfugl	Løvsanger	Busksanger
Skjeand	Enkeltbekkasin	Hærfugl	Fuglekonge	
Taffeland	Dobbeltbekkasin ..	Vendehals	Gråfluesnapper	
Toppand	Rugde	Gråspett		
Bergand	Svarthalespove	Grønnspekt	Svarthvit fluesnapper	
Ærfugl	Lappspove	Svartspett	Stjertmeis	UNDERARTER
	Småspove	Flaggspekt	Lovmeis	Storskarv
	Storspove	Hvitryggspett	Granmeis	Mellomskarv
Havelle	Sotsnipe	Dvergspett		Ringgås
Svartand	Rodstilk		Toppmeis	Heilo
Sjørre	Gluttsnipe	Trelerte	Svartmeis	Heilo sørlig
Kvinand	Skogsnipe	Sanglerke	Blåmeis	Myrsnipe
Lappfiskand	Grønnsstilk	Fjellerke	Kjøttmeis	Sildemåke
Siland	Strandsnipe	Sandsvale	Spettmeis	Såerle
Laksand	Steinvender	Låvesvale	Trekryper	Engelsk gulerle
Vepsevåk	Svømmesnipe	Taksvale	Pirol	Sørlig gulerle
			Tornskate	Linerle
Sivhauk		Trepiplerke	Varsler	Blåstrupe
Myrhauk		Heiplierke	Notteskrike	Nøttekråke
Hønehauk			Lavskrike	Gråkråke
Spurvehauk	Dvergmåke		Skjære	Gråsisik
Musvåk	Hettemåke	Gulerle	Nøttekråke	Gråsisik (flamea cabaret)
Fjellvåk	Fiskemåke		Kaie	
Kongeørn	Sildemåke		Kornkråke	
Fiskeørn				

FUGLETÅRNET

Helt siden fredningen i 1974 har det vært snakk om fugletårn ved Fiskumvannet og endelig i desember 1993 var tårnet et faktum. Dette har selvfølgelig gjort sitt til at fuglefaunaen ved Fiskumvannet har blitt bedre registrert. Bøkene som har vært plassert i tårnet for nedtegning av observasjoner viser tydelig hvor populært tårnet har blitt. Og ypperlig ligger det til i utkanten av Dørja. Dessverre er byggverket til irritasjon for grunneierne, uvisst av hvilken grunn, men vi fuglefolk fryder oss over at vi endelig har fått et sted å være, ikke minst i dårlig vær. NOF Øvre Eiker Lokallag og mange med oss står i dyp takknemlighetsgjeld til Arne Håkon Eriksen som var pådriveren bak tårnet. Brått og uventet gikk han bort like etter at tårnet var ferdig, bare 31 år gammel.

LITTERATURHENVISNINGER

Johnsen, Nils	1914	Eker
Gundersen, W.H. og Nævra, A.	1973	Nyere fugleobservasjoner fra Nedre Buskerud. Fauna 26:269-274
Nævra, A	1979	Fuglefaunaen i Øvre Eiker med hovedvekt på Fiskumvannet. 4. utgave Hokksund 26 s.
Kolberg, D.	1980	Fiskumvannet - rapport 1979. Buskskvetten 4: 36-40
Schandy, T.	1984	Nattergalen i Buskerud 1979-83. Buskskvetten 8: 23-25
Schandy, T og Winness, M.F.	1984	Fiskumvannet. Rapport 1980-83. Buskskvetten 8: 4-20
Hanssen, E.W. og Schandy, T	1992	Natur i Øvre Eiker. Naturvernforbundet i Øvre Eiker og Øvre Eiker kommune.
Kolberg, D.	1993	Fuglefaunaen i Øvre Eiker. NOF Øvre Eiker Lokallag
Bakken, T og Palmstrøm, L	1995	Fuglefaunaen ved Fiskumvannet i 1994. NOF Øvre Eiker Lokallag
Bakken, T og Palmstrøm, L	1996	Fuglefaunaen ved Fiskumvannet i 1995. NOF Øvre Eiker Lokallag

Ovennevnte rapporter kan stort sett skaffes fra NOF Øvre Eiker Lokallag hvis de skulle være av interesse. Rapport for 1996 vil foreligge en gang ut på våren 1997.

NYTT FRA NOF ØVRE EIKER LOKALLAG**Fiskumvannet**

Vi tar med oss noen observasjoner fra Fiskumvannet. I hele høst har det vært mye folk på tårnet, det er stor aktivitet.

*	Turteldue	4. juni
*	Horndykker	8. - 28. september
*	Hvitkinngjess 7 stk	4. - 6. oktober
*	Myrhauk	10. september
*	Vandrefalk	5. september
*	Tyvjo/Fjelljo ?	1. oktober
*	Hornugle	2. oktober
*	Varsler 4 stk	oktober
*	Dvergdykker 2 stk	oktober
*	Hvitvingelerke ?	22. oktober

Medlemsmøte 2. september

Møtet ble holdt på Ungdomsheimen i Vestfossen. Denne kvelden var medlemmenes eget møte. 18 personer møtte opp. Per Øystein Klunderud viste lysbilder og fortalte om en tur til Gotland i sommer, Åge Midtgard viste også lysbilder fra Gotland m.m. og Terje Bakken/Leif Palmstrøm viste lysbilder fra sine turer til Hardangervidda, Lista, Mølen og Fiskumvannet.

Åpent møte 7. oktober

Møtet ble arrangert i samarbeid med Naturvernforbundet i Øvre Eiker og handlet i sin helhet om TV-aksjonen «Miljø for livet». Zoolog Per Ole Syvertsen holdt lysbildeforedrag «Natur og fugleliv i Etiopia». 29 personer møtte opp. Møtet ble holdt på Ungdomsheimen i Vestfossen.

Medlemsmøte 28. oktober

Møtet ble som vanlig holdt på Ungdomsheimen i Vestfossen. Foredragsholder var 83 år gamle Erling Stensrud, i dag det eldste medlem i Norske Naturfotografer. Her er han dessuten æresmedlem. Han holdt et meget engasjerende foredrag om flora og fauna på Dovrefjell. De mange fantastiske bildene trolbandt de 32 personene som møtte opp. En minnerik aften.

Åpent hus i Rådhuset Øvre Eiker kommune 17. oktober

NOF Øvre Eiker Lokallag hadde «stand» på rådhuset denne kvelden. Det var relativt mye folk innom kommunehuset denne kvelden, men på vår «stand» var det heller tynt. Nytt av et slikt opplegg kan sikkert diskuteres.

AKTIVITETSPROGRAM 1. halvår 1997

05.12.1996	: Villmarkskveld med Tom Schandy	Fossesholm - åpent møte kl 19.00
27.01	: Årsmøte, lysbildeforedrag ved Tom Ulvær	Ungdomsheimen Vestfossen kl 18.30
20.02	: Medlemsmøte, lysbildekåseri	Ungdomsheimen Vestfossen kl 18.30
	merk at dette er TORSDAG	
17.03	: Medlemsmøte, lysbildeforedrag	Ungdomsheimen Vestfossen kl 18.30
28.04	: Medlemsmøte	Ungdomsheimen Vestfossen kl 18.30

Det gjøres oppmerksom på at julemøtet 16.12. går ut. (Se Buskskvetten nr 2 -1996, side 42)

Det tas forbehold om endringer i programmet, følg møteinnkallingene.

Når det gjelder ekskursjoner kommer vi tilbake til dette i Buskskvetten nr 1 - 1997.

Villmarkskveld

NOF Øvre Eiker Lokallag prøver seg for første gang (ihvertfall i nyere tid, såvidt jeg vet), med villmarkskveld i samarbeid med Naturvernforbundet i Øvre Eiker. Tom Schandy kommer til Fossesholm Herregård (låven), torsdag 5. desember kl. 19.00. Han har kalt sitt lysbildeforedrag for «Villmark», der han tar oss med til de store villmarkene i Norden og Canada. Tom Schandy burde være kjent for de fleste, så her må dere møte opp. Møtet er åpent for publikum og blir annonsert med inngangspenger, kr 50,- for voksne og kr 25,- for barn/pensjonister.

Forvaltningsplan

Det ryktes at forvaltningsplanen for Fiskumvannet er på vei tidlig på nyåret.

Gevinster på NOF Øvre Eiker Lokallags medlemsmøter

Vi retter en stor takk til Alf Jensrud som på hvert eneste medlemsmøte stiller opp med sine fugleforingsautomater som gevinster. Det er sikkert mange fugler rundt omkring i distriktet som sender en varm takk til deg Alf.

Stor takk også til dere som bidrar med kaker og som hjelper til på medlemsmøtene.

BUSKERUD RUNDT

Håpet er at vi kan få inn rapporter om observasjoner av ikke helt vanlige fuglearter. En slik side bør vi kunne få til i hvert nummer av Buskskvetten.

Hvitryggspett

Forsidebildet denne gang er tatt på Grasåsen i Øvre Eiker i år. Fotograf er Knut Erik Weman. Hvitryggspett er ingen vanlig fugl i Buskerud, så dette kan man kalle et blinkskudd. Rapporter om denne arten fra andre steder i Buskerud, venter vi spent på.

Kongeørn

Er observert flere steder bl.a. på Skrim og i området Darbu/Kongsberg.

Haukugle

Observert mellom Kongsberg og Notodden og i Bingen, Øvre Eiker.

Alkekonge

Er relativt vanlig langs kysten vinterstid, men at den opptrer helt inne på Drammen havn er vel heller sjelden. Ett eksemplar ble sett ved fjordparken Brakerøya 6.11. Fra Sylling meldes det om funn av alkekonge i Holsfjorden 18. november. Fuglen var i live da den ble funnet, men døde noen timer etter. Sjelden art i Holsfjorden.

Hvitvingelerke

For Jon Ludvik Hals i NOF Øvre Eiker Lokallag må tirsdag 22. oktober fortone seg som reneste julekvelden. Da observerte han på Fiskumvannet noe som sansynligvis var en **hvitvingelerke**. Han så den tydelig og ikke minst hørte han lyden, og merket seg dette godt. Jon Ludvik tok kontakt med eksperter flere steder, ringte til og med til en ekspert i Sverige. Konklusjonen ble at det sansynligvis var en **hvitvingelerke**. Denne arten er litt større enn sanglerke, og har iøynefallende trefarget vinge; rustrød, svart og med bred hvit bord baktil. Den hekker på steppene sør i Kasakhstan (tidl. Sovjet), og er en tilfeldig gjest i Europa. At den er å finne ved Fiskumvannet er intet mindre enn en sensasjon, bare et fåtall observasjoner har vi tidligere i Norge, hvis den i det hele tatt er skikkelig observert. Vi venter spent på sjeldenhetskomiteen.

Sibirnøttekråke

Også i høst er det meldt om observasjoner av sibirnøttekråke i Buskerud. Så tidlig som 25. august ble 2 stk av arten observert i Prins Oscarsgt. i Drammen, og flere er sett bl.a. på Kongsberg.

Elvesanger

Denne arten er blitt observert både i Tyrifjorden og ved Fiskumvannet i sommer.

Sidensvans

Sidensvansen er på plass i Buskerud. Allerede rundt 20. oktober ble de første flokkene sett, bl.a. i Krokstadelva.

Sangsvaner

Sangsvanene er på plass i Buskerud. De første ble sett i slutten av oktober.

16.08-17.08. 1996 Tur til Hardangervidda rundt Solheimstulen

Nydelig vær denne helgen, men svært lite fugl å se. Kun 2 stk rovfugl, 1 stk fjellvåk og 1 stk tårnfalk. 17 arter ble observert på denne fjellturen, ikke en eneste rype å se.

31.08-01.09.1996 Tur til Hemsedal (rundt Skogshorn)

Relativt bra vær, men det var lite med fugl å observere. 8 stk liryper, 1 stk vandrefalk, 1 småspove, noen ringtrost samt de vanlige småfuglartene var hele beholdningen.

12.10.1996 Tur til Ble (ut fra Nordstul)

Relativt bra vær, men lite med fuglearter. Det vi så var 50-60 stk rødvingetrost, orrfugl, flaggspett, gråtrost, fuglekonge, granmeis, svartmeis, grankorsnebb og dompap, kun 9 arter. Fantastiske farger i fjellet.

VINTERFORING

Det å legge ut mat til fuglene er en gammel skikk i Norge. Rester skulle ikke kastes, men legges ut til fugler og dyr. Dette er noe som ligger i de fleste av oss. Fugleforing kan være med på å øke bestanden av enkelte fuglearter, og det er helt klart at en rekke fuglearter er svært glad for at vi legger ut mat i de kaldeste vintermånedene. Mange hevder at hvis du først har begynt å legge ut mat om høsten, så må du fortsette til langt ut på våren. Det at du legger ut mat, letter livet for fuglene, men finnes det ikke lenger mat hos deg, ja da drar de videre til naboen eller de finner andre matkilder.

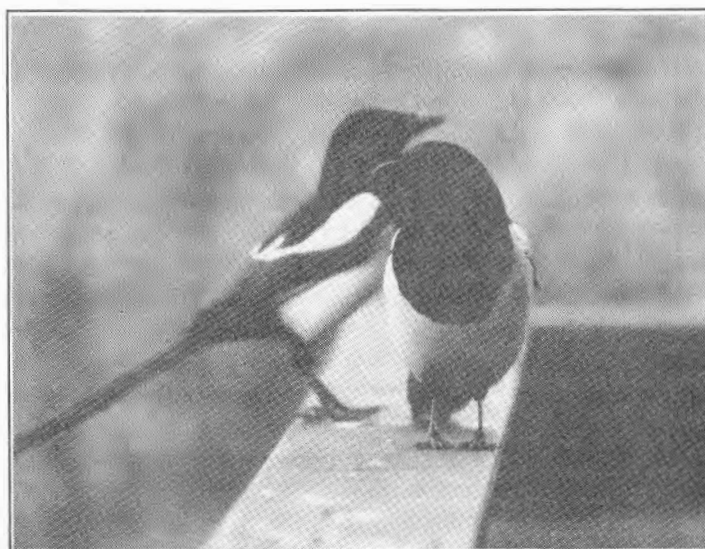
Foring av fugl i vinterhalvåret er for svært mange mennesker en kjær hobby. Plasserer du 2-3 forskjellige foringsautomater i hagen din utenfor f.eks. kjøkkenvinduet ditt, er du garantert god underholdning hele vinteren igjennom. Har du så i tillegg et par meisboller hengende konstant, er verden svært så lys for fuglene. Du må passe på at det er nok med busker og trær der du plasserer foringsplassen, for plutselig farer en spurvehauk gjennom luften, og da blir det fart i de små. Legger du merke til småfuglene da, så ser du dem sitte som forstenet. Det var noen som en gang spurte om hvorfor har ikke vi fugl i hagen vår? De hadde ikke et eneste tre i hagen sin, så svaret var lett å finne.

Har du f.eks. et lite stabbur, kanskje laget av en pensjonist, hvor fuglene kan sitte på kanten rundt (må ikke kunne fly inn p.g.a. fare for sykdommer fra avføring), en plast foringsautomat lik en trakt og 2 meisboller hengende i trær, er du godt skodd. Foringsautomatene fyller du med solsikkefrø, dette kjøper du i 25 kgs sekker på mølla e.l. Har du matet før om årene, går det ikke lang tid før foringsplassen er full av fugl, sansynligvis mest grønnfink. Når oktober kommer er det liksom de sitter i trærne rundt og venter. Skjærene er faste gjester, og disse har lett for å skremme vekk de andre, men skjæra skal også leve. Passer du på å hive ut alt det gamle brødet ditt, så er også skjærene fornøyd. I den første tiden før andre begynner å fore, vil du ha behov for å fylle opp hver dag, men hva gjør vel det om du i løpet av vinteren har kjøpt 150 kg solsikkefrø og 25 store meisboller. Som lønn for strevet og kostnadene har du fått mange gode venner og mye god underholdning. Pass på at foringsautomatene henger høyt nok eller står høyt nok på stolper slik at pus ikke kommer til. Hvilke fugler vil besøke deg? Flokker med grønnfink helt sikkert, kjøttmeis, blåmeis, granmeis, svartmeis, pilfink, grønnsisik, gråsisik, gulspurv, bjørkfink, skjære, kanskje nøtteskrike, flaggspett, spettmeis og dompap. Er du heldig, kanskje stillits, og på våren kommer bokfink og kanskje jernspurv og svarttrost. Gulspurven vil svært gjerne ha julenek.

Har du f.eks. et lite stabbur, kanskje laget av en pensjonist, hvor fuglene kan sitte på kanten rundt (må ikke kunne fly inn p.g.a. fare for sykdommer fra avføring), en plast foringsautomat lik en trakt og 2 meisboller hengende i trær, er du godt skodd. Foringsautomatene fyller du med solsikkefrø, dette kjøper du i 25 kgs sekker på mølla e.l. Har du matet før om årene, går det ikke lang tid før foringsplassen er full av fugl, sansynligvis mest grønnfink. Når oktober kommer er det liksom de sitter i trærne rundt og venter. Skjærene er faste gjester, og disse har lett for å skremme vekk de andre, men skjæra skal også leve. Passer du på å hive ut alt det gamle brødet ditt, så er også skjærene fornøyd. I den første tiden før andre begynner å fore, vil du ha behov for å fylle opp hver dag, men hva gjør vel det om du i løpet av vinteren har kjøpt 150 kg solsikkefrø og 25 store meisboller. Som lønn for strevet og kostnadene har du fått mange gode venner og mye god underholdning. Pass på at foringsautomatene henger høyt nok eller står høyt nok på stolper slik at pus ikke kommer til. Hvilke fugler vil besøke deg? Flokker med grønnfink helt sikkert, kjøttmeis, blåmeis, granmeis, svartmeis, pilfink, grønnsisik, gråsisik, gulspurv, bjørkfink, skjære, kanskje nøtteskrike, flaggspett, spettmeis og dompap. Er du heldig, kanskje stillits, og på våren kommer bokfink og kanskje jernspurv og svarttrost. Gulspurven vil svært gjerne ha julenek.

Dette er også gjester på foringsbrettet (Fotos: L. Palmstrøm)

LYKKE TIL !!!!!

RINGMERKING AV FOSSEKALL I ØVRE BUSKERUD.

tekst Lars Egil Furueth

Lite er gjort for å kartlegge fossekallens bestandssituasjon i Buskerud, og med tanke på at den er valgt til årets fugl i 1997 bør vi kunne gjøre en innsats her. Undertegnede fikk muligheten til å stifte nærmere bekjentskap med denne originalen under ringmerking i vår.

Fossekallen har alltid fascinert meg, av en eller annen grunn. Den er å finne nesten over alt bare det finnes rennende vann, dessuten finnes den ikke i overflod, i den forstand at den blir «for vanlig». Du legger med en gang merke til den. Dens originale utseende og levevis gjør nok sikkert sitt til man verdsetter den noe høyere enn mange andre fugler. Dessuten er den forholdsvis stedbunden, ser man den et sted, om det er vinter eller under hekkesesongen, så dukker den gjerne opp igjen samme sted neste år.

Nå må det innrømmes at jeg ikke har gjort så mye for å finne hekkinger av fossekall. Det har stort sett blitt med praten. Så er det dette med tiden også, det er mye som skal nåes over i løpet av noen hektiske vårmåneder. Men nå hadde det seg slik at jeg våren 1996 fikk merkelisensen, og det, i tillegg til inspirasjonen jeg fant i tidsskriftet «Cinclus Scandinavicus», var nok til at jeg satset litt ekstra på fossekallen i år.

Nå ble ikke satsingen som den kunne vært, jeg måtte nærmest begynne med blanke ark. Riktignok viste jeg om en del lokaliteter hvor jeg hadde mistanker til eller viste konkret om reir, men flere av disse lå på fjellet hvor veiene ikke var tilgjengelige før senere på sommeren.

Første kjente hekkplass ble oppsøkt 2 juni. Det ligger under en bro, og her har jeg funnet den hekkende flere år. Jeg var litt redd for at ungene var for stor eller kanskje allerede fløyet ut. Men til min store overraskelse lå den voksne på reiret ennå og det skulle vise seg å være nyklekte unger der. Dermed ble 3 unger merket her 11 dager senere. At fossekallen var såvidt sent ute her ga meg håp om at jeg kanskje skulle få muligheten til å rekke over flere kull i år. En ganske omfattende «leteaksjon» ble satt i gang, og med hjelp av broren min Per fant vi til sammen 8 kull hvor reirene var tilgjengelige og hvor det var unger. Av disse var det ingen som var for stor til å ringmerkes, tvert om. Ved fire av lokalitetene måtte vi vente med merkingen da det var egg eller for små unger.

Antatt klekkingsdato (noen sikre og andre med en feilmargen på 3-4 dager.) strakk seg fra 1/6 til 12/7. Til sammenligning hadde de i Hedmark (Foyen 1995) i løpet av årene 1991-94 en klekkingstid på første kull som strakk seg fra 15/5 til 1/7. Nå må det sies at det trolig dreier seg om et 2 kull det siste vi fant. Dersom de øvrige 7 kullene våres er 1 kull, noe som er sannsynlig, vil klekkinstiden på 1 kullet være fra 1/6 til 23/6. I Hedmark strakk klekkingstiden seg for 2 kull mellom 8/7 til 23/7.

Til sammen merket vi 29 unger som gir en gjennomsnitt på 3,6 pr. kull. Dette er noe mindre enn i Hedmark hvor de i løpet av en 4-års periode merket 246 kull som ga en gjennomsnitt på 4,5 (Foyen 1995)

Tabell 1. Ringmerkede unger i 1996.

Hol	Utsøkt plass	Antall unger	Dato for merking
Hol	I brukar	3	13/6
Nore og Uvdal	I bjelke under bru	5	23/6
Nore og Uvdal	I bjelke under bru	5	23/6
Nore og Uvdal	I bjelke under bru	2	23/6
Nore og Uvdal	I bjelke under bru	3	23/6
Nore og Uvdal	I bergvegg	3	7/7
Ål	I bergvegg, under markoverheng	5	25/6
Nes	I brukar	3	21/7

Reirplassering og biotopvalg

Etter å ha funnet en del reirplasser sitter jeg igjen med inntrykk av at fossekallen må ha en av de tristeste boplassene. Nesten uten unntak ligger reiret mørkt, kaldt, rått og med et konstant bråk fra elvesusen. Den ser ut til å foretrekke skikkelig fossestryk og ungar stilleflytende elvepartier. Den kan ofte ha tilhold i forbausende små vassdrag. Spesielt om bekken har nær tilknytning til større vassdrag.

Av de åtte kullene som ble ringmerket lå 6 under, eller i tilknytning til broer, og 2 i bergvegg nær elvestryk. I tillegg fant jeg en mengde reir hvor hekking ikke ble konstatert av forskjellige grunner, enten de var tomme, gamle og/eller ødelagte, eller ikke en gang tilgjengelige så de kunne inspiseres. Foreløpig har jeg ikke oversikt over eksakte tall for alle reir som ble funnet, men trolig dreier det seg om rundt 50. Ser man på plasseringen av disse, og deler det grovt sett inn i to; *naturlige reirplasser* (i bergvegger o.l.), og *menneskebygde konstruksjoner* (bru, demninger o.l.), vil trolig andelen av hekkinger på menneskebygde konstruksjoner ligge

på rundt 70%. Dette er noe mer enn det som ble funnet i Hedmark (Foyen 1995) hvor menneskeskapt reirplasser lå på 56% når man ser bort fra hekkinger i holker/kasser. Nå må det sies at menneskeskapt reirplasser som først og fremst bruer, ble oppsøkt langt mer enn noen andre potensielle reirplasser. De få reirene som ble funnet på naturlige steder var nok mer et resultat av tilfeldigheter. Disse reirplassene er også langt vanskeligere å oppdage og krever mer erfaring. Det er nok grunn til å tro at andelen av disse er langt større også her som i Hedmark.

I de fleste tilfellene lå reirene utilgjengelig til uten ekstra hjelpeutstyr. Lå reirene på bjelker midt under bru benyttet vi stige fra elvebunnen og opp. Dette var ikke helt uten risiko. Elvebunnen var som vanlig meget glatt, og med aluminiumstige på rullesteiner, med sterk elvestrøm som hele tiden reiv i stigen, som så vidt lå an på stålbjelken ved siden av reiret så var det ikke helt ufarlig.

Ble elvestrømmen for sterk eller elva for dyp var det bare å melde pass. Hadde nok god hjelp av at vårfloppen ble svært kortvarig eller uteble i år.

Ellers benyttet vi klatreutstyr så langt det var mulig, og da spesielt i forbindelse med reir som var plassert i bergvegger lavt over elvestryk. Dette er jo en langt sikrere måte å entre et fossekallreir på, der hvor dette lar seg gjøre. Men ligger reiret på en bjelke midt under en bru er det ikke så godt å benytte noe klatreutstyr.

Det kan ofte være langt mer «lønnsomt» å lete etter fossekallen i mindre elver eller bekker, der hvor man er sikrere på å nå reiret.

Fossekallkasse.

Jeg har liten erfaring med reirkasser til fossekall, bort sett fra ett forsøk med en kasse i de såkalte guttedagene tidlig på åttitallet. Den hang oppunder en bru i to år før floppen tok den, og fossekallen slo seg til i den begge årene, men hekkingene mislykkes av en eller annen grunn. Mener å huske at eggene den ene gangen ble knust under rugingen.

Med de gode erfaringene fra den tiden kommer jeg til å satse friskt på fossekallkasser til neste år. Jeg er godt i gang med produksjon og opphenging, og har et klart mål med antall kasser i drift til sesongen starter, men det skal jeg holde for meg selv, inntil videre, det er vel ingen som vil tro meg allikevel!

Foreløpig har jeg laget dem i en standard størrelse, forholdsvis lik den som er gjengitt i Vedum (1977), og Efteland (1984). Enkelt utformet med bunn, to sider og en bakside. Så det blir som en hylle som er 25 cm. bred, 30 cm. dyp og 15 cm høye sider. Denne har jeg i de fleste tilfellene hengt oppunder en bru eller brubjelke, da kan det være praktisk med et tak over så det er noe å feste i oppunder brua. Kassene er naturlig nok utsatt for fuktighet fra elva, så det kan være lurt å bruke trykkimpregnerte materialer.

Ellers er det gjengitt mange forskjellige størrelser og utforminger i diverse tidsskrifter og bøker, men tatt i betraktning størrelsen på det kulerunde reiret, tror jeg nok denne størrelsen passer best.

Hell i uhell

Tilfeldighetene rår ofte når man er ute og farer etter fugl.

Vi var langt ut i juli og sjansene for å komme over fossekall med unger i reiret var små. Letingen fortsatte men ikke i samme grad, nå mest for å registrere eventuelle gamle reir.

Denne gangen skulle vi ut for å se etter fiskeørn. Jeg avtalte å møte Per på i Nesbyen ved 3 tiden om natta. Så skulle Per sitte på med meg videre innpå åsen. Turen gikk greit, og utpå formiddagen bar det ned igjen mot bygda, men i en krapp sving merket jeg plutselig noen ukontrollerbare bevegelser fra bilen, og raskt slo det meg at jeg må ha punktert. En punktering bør ikke være store problemet, bare utstyret er i orden, men i dette tilfellet var det ikke så greit. Jeg hadde punktert en gang tidligere for noen uker siden, og det dekket jeg hadde lappet lå selvfølgelig hjemme. Jeg prøvde så godt jeg kunne å kjøre ut lia mot Nesbyen men lufta gikk fort ut, så den siste meterne over ei bru viste det tydelig spor etter felgen. Dermed var det ikke annet å gjøre enn å parkere bilen og traske i vei ned til Per's bil. Det ble 9 fine kilometer på støvete grusvei i stekende sol.

Per satt i igjen ved bilen og tok det svært med ro. Her går veien over en liten bru hvor brukarene fungerer som terskeldemning. I det ene brukaret er det en liten utsparring hvor jeg for et par år siden så et fossekallreir henge ut. Denne reirplassen er vanskelig å komme til, og jeg sjekket den på avstand en gang tidligere i år, men da var det ikke noe reir å se. Mens Per satt her og ventet til jeg kom opp igjen med bilen hans, kunne han høre tiggerop fra fossekallunger, og det tok ikke lange tiden før han kunne konstatere at fossekallen hadde reir inne i den vesle utsparringa. Så da jeg kom opp igjen hadde han en ny oppgave til meg. Jeg måtte klatre ned i klatretau og hente ungene for ringmerking. Så da hadde det allikevel ikke vært helt bortkastet denne punkteringen!

Forøvrig kan det nevnes at hullet hvor reiret var plassert inne i, var usedvanlig liten. Hullet var firkantet, 11 cm. bred, 14 cm. høy og skrådde svakt oppover. Reiret lå 30 cm. inn i hullet, så det var bare så vidt jeg nådde tak i de tre, ukegamle ungene.

Årets fugl 1997

Fossekallen er utsatt for flere trusler, som utnyting av elver og vassdrag, og forurensing. Den har vist tilbakegang flere steder i landet. Som de fleste kjenner til er fossekallen valgt til årets fugl i 1997. Derfor vil jeg oppfordre alle likesinnede å gjøre en liten innsats for nasjonalfuglen vår. Prøv gjerne med noen fuglekasser eller let litt ekstra langs elver og bekkedrag, den hekker nok på flere steder enn du tror. Men vær forsiktig, ikke bli for ivrig når du ferdes i, og nær elvestryk.

Tidsskriftet *Cinclus Scandinavicus* er et funn for en fossekallentusiast. Den kommer ut en gang i året og er fullpakket med fossekallstoff fra hele Norden. Det koster kr.90,- og kan bestilles hos *Cinclus Scandinavicus*, c/o Bjørn E. Foyn, Nystedsvingen 10, 2420 Trysil.

Ellers er det mye fagstoff å hente i boka *The Dippers* av Stephanie Tyler and Stephen Ormerod som fåes kjøpt hos *Norsk Naturbokhandel Postboks 720, 3252 Larvik*.

Litteratur

Efteland S. & Kyllingstad K. 1984. Rugekasse for fossekall, *Vår Fuglefauna* 7: 101.

Foyn B.E. 1995. Fossekall-prosjektet i noen kommuner i Hedmark- oppsummering for årene 1991-1994, *Kornkråka* 25: 2-23.

Vedum T.V. 1977. *Vi studerer fuglene*. J. W. Cappelens Forlag, Oslo.

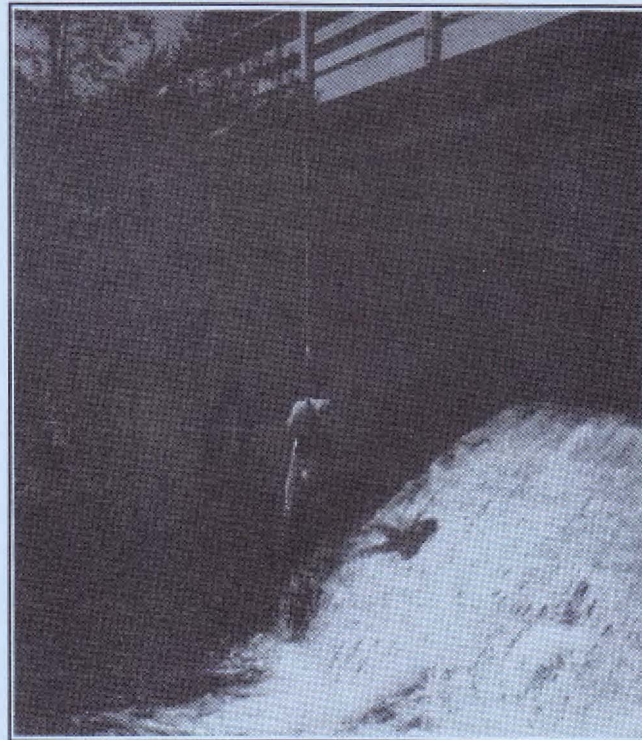
Fossekall fotografert på Geilo (Foto: Lars-Egil Furusetth)

Fossekalunge, klargjort for tilbakeføring til reiret, ca. 17 dager gammel. (Foto: Lars Egil Furuseth)

Veiing, måling og ringmerking ved lokalitet i Ål. (Foto: Per Furuseth)

Entrering av fossekallreir i Nes, reiret i hullet til venstre. (Foto: Per Furuseth)

----- ET SOMMERMINNE -----

Foto: L. Palmstrøm

RETURADRESSE: Terje Bakken
Kongleveien 21
3055 Krokstadelva

A5 --- A4 HEFTER

Stokke Trykk - 3175 Ramnes
Tlf.: 33 39 79 09 - 33 39 78 58 - Fax: 33 39 78 59